

Bijlage 1 behorende bij onderdeel I van het raadsvoorstel van 29 mei 2012

Deze uitspraak zal gelet op de omvang hiervan (85 pagina's) niet in z'n geheel besproken worden. In dit voorstel worden hiervan alleen de van belang zijnde onderdelen in het kort aangestipt.

1. Niet-ontvankelijkverklaring beroep raad, college en de gemeente Bergen

De Afdeling heeft het beroep van de Stichting SOOB, voor zover dat is ingesteld door de raad van Bergen, het college en de rechtspersoon Bergen, niet-ontvankelijk verklaard op grond van het bepaalde in artikel 1.4 van de Crisis- en herstelwet (Chw). In dit artikel is bepaald dat een niet tot de centrale overheid behorende rechtspersoon die krachtens publiekrecht is ingesteld of een niet tot de centrale overheid behorend bestuursorgaan geen beroep kan instellen tegen een besluit, indien dat besluit niet is gericht tot die rechtspersoon of dat bestuursorgaan. De Afdeling komt tot dit oordeel op grond van de volgende overwegingen:

- het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM), het Europees Handvest inzake lokale autonomie, het Verdrag van Aarhus en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie leveren geen grond op voor het oordeel dat artikel 1.4 van de Chw buiten beschouwing moet worden gelaten.
- het Inpassingsplan met de daarbij behorende besluiten is niet aan te merken als een besluit dat is gericht tot de gemeente dan wel de raad of het college.

2. Ongegrond verklaring beroep Stichting SOOB en anderen

Voor een goed begrip van deze uitspraak is met name de rechtsoverweging 2.10.2 van de Afdeling van belang. In deze overweging wordt door de Afdeling namelijk het volgende gesteld:

“De Afdeling stelt voorop dat de vaststelling van een besluit voor een project als het onderhavige een belangenafweging vergt, waarbij politieke en bestuurlijke inzichten een belangrijke rol spelen. De rechter heeft niet tot taak om de waarde of het maatschappelijk gewicht dat aan de betrokken belangen moet worden toegekend, naar eigen inzicht vast te stellen. Hij kan slechts concluderen dat de door het bestuursorgaan te maken belangenafweging in strijd is met een goede ruimtelijke ordening wanneer de betrokken belangen zodanig onevenwichtig zijn afgewogen dat het bestuursorgaan niet in redelijkheid tot zijn besluit heeft kunnen komen.”

De Afdeling is van oordeel dat het beroep van de Stichting SOOB en anderen ongegrond is. Dit oordeel is gebaseerd op de volgende overwegingen:

a. Procedurele aspecten

- de ministers van EL&I en I&M hebben geen misbruik gemaakt van hun bevoegdheid tot het nemen van de gecoördineerd voorbereide besluiten op grond van artikel 3.36, eerste lid, Wet ruimtelijke ordening.
- gelet op het bepaalde in artikel 144a van de Mijnbouwwet is de rijkscoördinatieregeling niet ten onrechte toegepast.
- de ministers hebben niet met vooringenomenheid het inpassingsplan vastgesteld.

b. *Nut en noodzaak*

De ministers hebben zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat de gasopslag Bergermeer een bijdrage zal leveren aan het streven om Nederland te laten fungeren als gasrotonde van Europa.

c. *MER*

- dat de gemeente het MER niet heeft aanvaard, betekent niet dat de ministers, als bevoegd gezag op grond van de rijkscoördinatie-regeling, bij de besluitvorming hiervan niet hebben kunnen uitgaan.
- de ministers hebben zich op het standpunt kunnen stellen dat, voor zover al sprake is van een wijziging van het project na de totstandkoming van het MER, dit niet zodanig is veranderd dat het MER niet meer aan het plan en de daarbij behorende uitvoeringsbesluiten ten grondslag kon worden gelegd.
- het Commissie van Drie-rapport, waarnaar in het MER wordt verwezen is nog steeds actueel.
- het is door appellanten niet aannemelijk gemaakt dat het onderzoek naar de alternatieven ontoereikend is geweest.
- er is geen aanleiding voor het oordeel dat niet alle alternatieven voor de uitvoering van de voorziene gasopslag in het gasveld Bergermeer, die redelijkerwijs in beschouwing dienden te worden genomen, zijn onderzocht.
- er bestaat geen grond voor het oordeel dat in het MER het effect van de ondergrondse opslag in samenhang met de injectie van vervuild water niet is onderzocht.
- er bestaat geen aanleiding voor het oordeel dat gegevens omtrent elektriciteitsconsumptie tijdens de exploitatie van de gasopslag ten onrechte in het MER ontbreken.
- in het kader van het MER is onvoldoende onderzoek gedaan naar archeologische waarden in het plangebied en zijn de natuurwaarden niet geïnventariseerd. Aangezien de Commissie MER deze tekortkomingen niet essentieel heeft geacht en niet heeft geadviseerd dat de beschikbare informatie beschikbaar komt, alvorens besluiten worden genomen, is de Afdeling van oordeel dat deze tekortkomingen niet betekenen dat de ministers het MER ten onrechte aan het plan en de daarbij behorende uitvoeringsbesluiten ten grondslag hebben gelegd.

d. *Meest Milieuvriendelijk Alternatief*

- de ministers stellen terecht dat er geen grond is voor het oordeel dat de bestuurlijke en maatschappelijke haalbaarheid en de technische en economische haalbaarheid geen rol mogen spelen bij het bepalen van het MMA.
- de Afdeling is van oordeel dat het MMA niet op onjuiste wijze is vastgesteld.
- de Afdeling is van oordeel dat de ministers zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat vestiging van de puttenlocatie op het MOB technisch veel ingewikkelder is dan vestiging hiervan op het Bergermeerterrein en dat de totale boortijd,

de vrijkomende hoeveelheid afvalstoffen en het energieverbruik significant hoger zijn dan bij het gebruik van het Bergermeerterrein als puttenlocatie.

- de ministers hebben zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat de ontwikkelingskosten die met de keuze voor het MMA zijn gemoeid dusdanig hoog zijn, dat het project financieel niet meer haalbaar is.
- er bestaat geen grond voor het oordeel dat de ministers aan deze keuze onjuiste en ondeugdelijke argumenten ten grondslag hebben gelegd, dan wel deze keuze uitsluitend hebben gebaseerd op financiële en praktische overwegingen.
- de ministers hebben in redelijkheid ervoor kunnen kiezen de bewerkingsinstallatie te voorzien op het bedrijventerrein Boekelermeer Zuid 2 en dit voldoende gemotiveerd.
- de ministers hebben in redelijkheid ervoor kunnen kiezen om af te wijken van het MMA door de leidingen niet met gestuurde boringen doch door middel van een open-sleuf methode aan te leggen. De Afdeling heeft bij dit oordeel in aanmerking genomen dat bij de aanleg van de leidingen zoveel mogelijk mitigerende maatregelen zullen worden toegepast.
- de ministers hebben in redelijkheid ervoor kunnen kiezen om de mitigerende maatregel dat slechts buiten het broedseizoen mag worden geboord, niet over te nemen.

e. *Aardbevingen*

- er kan niet worden geoordeeld dat de ministers zich ten onrechte op het standpunt hebben gesteld dat de maximale magnitude van aardbevingen die kunnen ontstaan vanwege de voorziene gasopslag 3.9 op de schaal van Richter is.
- er is geen aanleiding voor het oordeel dat de ministers zich niet in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat de snelheid van gasinjectie en –productie niet bijdraagt aan het risico op aardbevingen.
- de ministers hebben zich onder verwijzing naar het TNO Bouw en Ondergrond-rapport en het MIT-rapport niet ten onrechte op het standpunt gesteld dat zelfs indien alle activiteiten in het gasveld worden gestaakt, er nog steeds een kans op aardbevingen bestaat.
- de ministers hebben zich naar het oordeel van de Afdeling niet ten onrechte op het standpunt gesteld dat zandproductie geen invloed heeft op de stabiliteit van het gasveld Bergermeer.
- er is geen aanleiding voor het oordeel dat het niet toepassen van de indeling in intensiteit volgens de EMS zonder meer leidt tot een onderschatting van de schade die kan ontstaan bij aardbevingen.
- de Afdeling acht niet aannemelijk gemaakt dat de ministers de effecten van aardbevingen hebben onderschat.
- de Afdeling acht niet aannemelijk gemaakt dat het voorschrift dat voor de injectie van gas alleen die putten mogen worden gebruikt waarvan het doorsnijdingspunt in de

reservoirlaag op een afstand van 200 meter hiervan is gelegen, zoals opgenomen in artikel 11 van het instemmingsbesluit opslagplan, niet adequaat is.

- de minister van EL&I heeft in redelijkheid kunnen besluiten in het instemmingsbesluit opslagplan geen voorschriften op te nemen omtrent de injectiesnelheid van gas.
- dat een drukverschil tussen de twee delen van het reservoir alsmede een lage druk in het reservoir kan leiden tot een toename van seismische activiteit betekent niet zonder meer dat de minister van EL&I in het instemmingsbesluit opslagplan hieromtrent voorschriften had moeten opnemen. De Afdeling is van oordeel dat de minister in redelijkheid kon volstaan met monitoring die inzicht verschaft in de seismische respons van het gasveld.
- de minister van EL&I heeft zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat er geen aanleiding bestond om in het instemmingsbesluit opslagplan voorschriften op te nemen omtrent voortijdige beëindiging van de gasopslag aangezien de minister van EL&I op grond van de Mijnbouwwet bevoegdheden heeft om in geval van aardbevingen met een uitzonderlijk hoge magnitude of frequentie in te grijpen.
- in de aan het besluit ten grondslag liggende onderzoeken is uitgegaan van een maximale reservoirdruk van 133 bar. Mocht TAQA de reservoirdruk willen verhogen dan dient zij hiertoe een aanvraag om wijziging van het opslagplan in te dienen. Belanghebbenden kunnen tegen een besluit op deze aanvraag rechtsmiddelen aanwenden.
- naar het oordeel van de Afdeling heeft de minister van EL&I zich in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat er geen aanleiding bestond om in het instemmingsbesluit opslagplan voorschriften op te nemen omtrent beëindiging van de gasopslag. Ingevolge artikel 39 van het Mijnbouwbesluit dient TAQA immers voor het beëindigen van de gasopslag een sluitingsplan op te stellen waarmee de minister van EL&I dient in te stemmen en waartegen door belanghebbenden rechtsmiddelen kunnen worden aangewend.
- de Afdeling komt tot de slotsom dat de ministers zich in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat het risico op aardbevingen dat met plan gepaard gaat aanvaardbaar is.

f. *Geluid*

- de puttenlocatie is gelegen in de EHS zodat het Besluit algemene regels milieu Mijnbouw niet op de activiteiten van toepassing is, maar een vergunningplicht op grond van de Wet milieubeheer geldt.
- de Afdeling is van oordeel dat de ministers, gelet op de hen bij de toepassing van artikel 8.11 van de Wet milieubeheer toekomstige beoordelingsvrijheid, bij het stellen van geluidsvoorschriften voor de gasopslag- en waterinjectie-installatie tijdens boringen en workovers aansluiting hebben mogen zoeken bij de voorschriften uit het Barmm.
- de Afdeling ziet geen grond voor het oordeel dat bij het vaststellen van de geluidgrenswaarden voor de boringen en workovers niet is uitgegaan van de BBT (best beschikbare technieken).

- nu de maximale geluidbelasting op de gevels van de woningen in de nachtperiode de 50 dB(A) niet zal overschrijden hebben de ministers er naar het oordeel van de Afdeling van kunnen uitgaan dat de binnenwaarde in de woningen in de nachtperiode niet hoger zal zijn dan 30 dB(A). De Afdeling voegt hier nog aan toe dat de ministers erop hebben gewezen dat TAQA heeft toegezegd aan de eigenaren van de woningen in de omgeving met een geluidsbelasting op de gevel in de nachtperiode van 40 dB(A) of hoger een aanbod te doen een onderzoek te verrichten naar de binnenwaarde van geluidgevoelige ruimten. Op verzoek van de eigenaren kunnen op kosten van TAQA isolerende maatregelen worden getroffen. Uitgangspunt daarbij is dat in de geluidsgevoelige ruimten een binnenwaarde van 25 dB(A) wordt verzekerd.
- de Afdeling is van oordeel dat de ministers niet gehouden waren nadere criteria op te nemen in de voorschriften verbonden aan de milieuvergunning voor de gasopslag- en waterinjectie-installatie.
- de gestelde termijnen in de voorschriften IV4 en IV5 van respectievelijk twee en zes maanden zijn niet onredelijk.
- de voorschriften IV3, onder b en c zijn uitvoerbaar respectievelijk toereikend.
- de Afdeling ziet geen grond voor het oordeel dat de ministers de incidenteel optredende piekbelasting hoger dan 60 db(A) ten gevolge van de pipehandling onaanvaardbaar hadden moeten achten. Daarbij acht de Afdeling van belang dat de piekbelasting hoger dan 60 dB(A) slechts in uitzonderingsgevallen voorkomt en dat de piekbelasting ten gevolge van de boringen van tijdelijke aard is.
- nu de activiteiten in de gebruiksfase van het project overeenkomen met de activiteiten onder de vigerende vergunning, ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat de geluidgrenswaarde uit het voorschrift E.1 zal worden overschreden.
- de Afdeling is van oordeel dat de ministers in de niet nader onderbouwde stelling dat een omwonende overlast (i.c. laagfrequent geluid) zou hebben ondervonden van het inbrengen van het kussengas, geen aanleiding behoeft te zien tot het stellen van een onderzoeksplicht ten aanzien van laagfrequent geluid. De ministers hebben daarbij in aanmerking kunnen nemen dat een dergelijke onderzoeksverplichting zeer kostbaar is.
- Ingevolge artikel 3.28 van de Wro gaat het inpassingsplan onderdeel uitmaken van het op dat moment vigerende bestemmingsplan. Het onderhavige plan zal derhalve onderdaal uitmaken van het bestemmingsplan "Boekelermeer Zuid 2". In dit bestemmingsplan is de geluidzone rond het industrieterrein vastgesteld. Gelet hierop hebben de ministers zich met recht op het standpunt gesteld dat er geen geluidzone in het inpassingsplan behoefde te worden opgenomen.

g. *Externe veiligheid*

- hetgeen door de stichting SOOB is aangevoerd biedt geen grond voor het oordeel dat de ministers voor de puttenlocatie ten onrechte zijn uitgegaan van het rapport "QRA puttenlocatie Bergermeer Gas Storage" van 30 oktober 2008.
- in de QRA voor de puttenlocatie is rekening gehouden met het risico op een blow-out.

- het Besluit risico's zware ongevallen 1999 is niet van toepassing op inrichtingen ten behoeve van ondergrondse gasopslag.
- bij de totstandkoming van de QRA voor de bewerkingsinstallatie van 16 augustus 2010 is de Interim Handleiding niet toegepast. Dit heeft naar het oordeel van de Afdeling geen significante gevolgen voor de berekening van het risico.
- de ministers hebben zich terecht op het standpunt gesteld dat zij bij de vaststelling van het inpassingsplan met de in voorbereiding zijnde uniforme rekenmethodiek voor mijnbouwinstallaties geen rekening konden houden en hiertoe niet waren gehouden.
- hetgeen door de stichting SOOB is aangevoerd geeft geen aanleiding voor het oordeel dat, voor zover in de QRA voor de bewerkingsinstallatie is afgeweken van de Handreiking groepsrisico, dit heeft geresulteerd in een te lage inschatting van de personendichtheid.
- de Afdeling is van oordeel dat er in de QRA terecht rekening mee is gehouden dat deze gronden niet uitsluitend voor kantoren zijn bestemd, maar ook voor functies waarvoor de Handreiking groepsrisico een lagere personendichtheid voorschrijft.
- de ministers hebben zich naar het oordeel van de Afdeling in redelijkheid op het standpunt kunnen stellen dat het niet realistisch is dat had moeten worden uitgegaan van de maximale planologische mogelijkheden, omdat dit ten koste zou gaan van de mogelijkheden om op het bedrijventerreinbedrijven in hogere milieucategorieën te realiseren, waardoor niet ten volle invulling kan worden gegeven aan het vigerende bestemmingsplan.
- de Afdeling ziet geen grond voor het oordeel dat de ministers de gevolgen van de risicocontour voor de werkgelegenheid op het bedrijventerrein Boekelermeer Zuid 2 bij de totstandkoming van het plan niet hebben betrokken.

h. *Natuur*

- in de passende beoordeling behorende bij de door het college van gedeputeerde staten van Noord-Holland verleende vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 van 29 april 2011 zijn berekeningen gemaakt ten aanzien van de stikstofdepositie ten gevolge van het project. De Afdeling is van oordeel dat de invoergegevens geen aanleiding geven te twijfelen aan de juistheid van de berekeningen.
- de Afdeling is van oordeel dat het college van gedeputeerde staten zich terecht op het standpunt hebben gesteld dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast door de stikstof dispositie ten gevolge van het project. Daarbij acht de Afdeling van belang dat de maximale toename op de voor stikstof gevoelige habitattypen waarvan de kritische depositiewaarde wordt overschreden 05. Mol N/ha/jaar bedraagt en de effecten ten gevolge van de stikstofdepositie van tijdelijke aard is.

i. *Flora en Fauna*

- namens de ministers is ter zitting verklaard dat de grutto weliswaar terugkeert naar hetzelfde broedgebied, maar dat de broedmigratie over een gebied van enkele kilometers kan plaatsvinden. Als de boringen reeds zijn gestart zullen de grutto's een broedgebied in

de nabije omgeving opzoeken, zodat ook in het geval er jaarrond zal worden geboord geen verstoring van een vaste rust- of verblijfplaats plaatsvindt. De Afdeling acht op voorhand niet aannemelijk dat dit standpunt onjuist is. De Afdeling ziet daarom geen grond voor het oordeel dat de ministers zich niet in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat de Flora- en faunawet in zoverre niet aan de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat.

- de Afdeling is van oordeel dat de ministers de rapporten uit 2008 en 2009 ten grondslag mochten leggen aan de verleende ontheffing op grond van de Flora- en faunawet.
- de Afdeling ziet geen grond voor het oordeel dat de ministers het standpunt dat aan andere aanlegtechnieken negatieve effecten zijn verbonden niet toereikend hebben gemotiveerd.

j. *EHS en weidevogelgebied*

- in het kader van permanente compensatie zal een plan worden ontwikkeld voor de realisatie van 30 ha permanente natuur tussen de puttenlocatie en het voormalig vliegveld Bergermeer. Teneinde de uitvoer van de compensatiemaatregelen zeker te stellen heeft de provincie op 23 februari 2011 een realisatieovereenkomst gesloten met TAQA. Gelet op het bepaalde in deze realisatieovereenkomst ziet de Afdeling geen grond voor het oordeel dat de compensatie-maatregelen onvoldoende zijn gewaarborgd.
- de Afdeling ziet geen grond voor het oordeel dat de ministers het tijdelijke compensatiegebied als onvoldoende geschikt voor de grutto hadden moeten aanmerken.
- de Afdeling ziet geen aanleiding voor het oordeel dat het inpassingsplan zich niet verdraagt met de algemene zorgplicht als neergelegd in artikel 3, eerste lid, van de Vogelrichtlijn.

k. *Water*

- de Afdeling ziet geen aanleiding voor het oordeel dat de compensatieparagraaf die is opgenomen in de keurontheffing van het Hoogheemraadschap, onvoldoende moet worden geacht dan wel onvoldoende is gewaarborgd. De Afdeling neemt daarbij in aanmerking dat het inpassingsplan niet aan de compensatieopgave in de weg staat.
- de Afdeling ziet geen grond voor het oordeel dat de ministers de gevolgen voor het oppervlaktewater onvoldoende hebben onderzocht.

l. *Lichthinder*

- de Afdeling ziet geen grond voor het oordeel dat de ministers zich niet in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat geen sprake zal zijn van onevenredige lichthinder. Evemin bestaat er aanleiding voor het oordeel dat nader onderzoek diende te worden verricht naar dit aspect.

m. *Economische uitvoerbaarheid*

- de Afdeling is van oordeel dat de ministers zich in redelijkheid, onder verwijzing naar de investeringsbeslissing van 19 oktober 2009, op het standpunt hebben kunnen stellen dat de economische uitvoerbaarheid van het project is verzekerd. Uit de beschrijving van

deze investeringsbeslissing in de plantoelichting kan worden afgeleid dat de Bergermeer Partnergroep bestaande uit TAQA en EBN het project financiert en dat met het project een investeringsbedrag is gemoeid van ongeveer € 800 miljoen..

- de Afdeling is verder van oordeel dat de exploitatiekosten anderszins zijn verzekerd middels een anterieure overeenkomst die op 26 april 2011 is gesloten tussen de staat en TAQA.
- EBN verricht haar activiteiten in het kader van het project krachtens artikel 62, derde lid, van de Mijnbouwwet. Ingevolge artikel 83, vierde lid, van de Mijnbouwwet is EBN verplicht deze activiteiten te verrichten tegen marktconforme tarieven en voorwaarden en op basis van een integrale doorberekening van alle kosten. Voorts is het EBN niet toegestaan dergelijke commerciële nevenactiviteiten te financieren met baten die zij heeft behaald met de uitoefening van publieke taken. De Afdeling is daarom van oordeel dat de enkele omstandigheid dat EBN deelneemt aan het project geen aanleiding biedt voor het oordeel dat dit project door middel van staatssteun wordt mogelijk gemaakt.
- de Afdeling is verder van oordeel dat niet aannemelijk is gemaakt dat de diplomatieke steun die is verleend bij het sluiten van de overeenkomst over de aankoop van het kussengas van zodanige omvang is geweest dat sprake kan zijn van terugvordering op grond van onrechtmatige staatssteun.

n. *Uitvoeringsbesluiten*

- de stelling van de stichting SOOB dat aan de verleende vergunningen en ontheffingen te ruime voorschriften en afwijkingsmogelijkheden wat betreft werktijden zijn verbonden, slaagt niet aangezien daarbij niet gemotiveerd is waarom deze werktijden te ruim zijn.
- de Afdeling stelt dat er geen grond is voor het oordeel dat de ministers zich niet in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat aanleiding bestaat voor een onderzoek op basis van de Wet bibob.
- de stichting SOOB heeft niet aannemelijk gemaakt dat de ministers de vergunning voor het oprichten van een tijdelijke booruitrusting en faciliteiten voor een periode van vijf jaar niet in redelijkheid hebben kunnen verlenen. De ministers hebben er naar het oordeel van de Afdeling in redelijkheid rekening mee kunnen houden dat onvoorziene omstandigheden kunnen plaatsvinden waardoor TAQA de boorwerkzaamheden niet binnen de voorziene drie jaar zal kunnen afronden.
- de Afdeling ziet geen grond voor het oordeel dat de ministers zich niet in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat een booruitrusting van 60 meter hoog noodzakelijk is voor de uitvoering van het plan en dat deze vanwege de belangen die gemoeid zijn met het plan en de tijdelijkheid planologisch aanvaardbaar is geacht.
- de Afdeling stelt vast dat de besluiten waarbij een tijdelijke ontheffing van vigerende bestemmingsplannen van de gemeente is verleend ten behoeve van diverse werken en werkzaamheden alsmede het plaatsen van tijdelijke mobiele werk-, schaft- en materiaalketen en een tijdelijke portiersunit, een ruimtelijke onderbouwning bevat, waarbij is ingegaan op de milieuaspecten, flora en fauna en de verkeersaspecten. In hetgeen de stichting SOOB heeft aangevoerd ziet de Afdeling geen aanleiding voor het oordeel dat de ministers deze ontheffingen in redelijkheid niet hebben kunnen verlenen.

- de Afdeling is verder van oordeel dat de ministers er bij de bepaling van de duur (i.c. vijf jaar) van de verleende vergunningen/ontheffingen in redelijkheid rekening mee hebben kunnen houden dat onvoorziene omstandigheden kunnen plaatsvinden waardoor TAQA de boorwerkzaamheden niet binnen de voorziene drie jaar zal kunnen afronden.

o. *Schade*

- de ministers hebben gesteld dat er geen aanleiding bestaat voor het opnemen van een schade- dan wel een nadeelcompensatieregeling aan het plan, nu in de Wro, de onteigeningswet, het Burgerlijke Wetboek en de Mijnbouwwet reeds schaderegelingen zijn opgenomen. De Afdeling ziet geen aanleiding voor het oordeel dat de ministers niet in redelijkheid konden volstaan met deze verwijzing. Verder neemt de Afdeling daarbij nog in aanmerking dat TAQA met de gemeenten in de regio, behalve de gemeente Bergen, convenanten heeft gesloten voor een voortvarende afhandeling van schadeclaims veroorzaakt door bodembewegingen en bouwschade en overlast. De Afdeling voegt daar nog aan toe dat voor claims van burgers uit de gemeente Bergen deze convenanten analoog worden toegepast.
- de Afdeling is van oordeel dat er geen grond is voor het oordeel dat de ministers het plan en de daarbij behorende uitvoeringsbesluiten wat betreft schade in redelijkheid niet hebben kunnen vaststellen zoals zij hebben gedaan.

Slotconclusie Afdeling

De Afdeling komt tenslotte tot de conclusie dat er geen aanleiding is voor het oordeel dat de ministers zich niet in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat het plan strekt ten behoeve van een goede ruimtelijke ordening. In het door appellanten aangevoerde wordt evenmin aanleiding gevonden voor het oordeel dat het plan en de daarbij behorende uitvoeringsbesluiten zijn voorbereid of genomen in strijd met het recht.